

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Podstawy badań metodą traseologiczną Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Archeologia - przedmioty do wyboru Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Archeologii Poziom studiów studia pierwszego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2024/25 Kod zajęć 19ARLPWS.1100000KU.16012.24 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Fakultatywny Blok zajęciowy Przedmioty kierunkowe uzupełniające
Koordynator zajęć	Szymon Mitelsztet	
Prowadzący zajęcia	Szymon Mitelsztet	
Okres Semestr zimowy	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Konwersatorium: 15, Zaliczenie z oceną	Liczba punktów ECTS 2

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Celem zajęć jest zapoznanie studentów z podstawami badań specjalistyczną metodą, jaką jest analiza traseologiczna.
C2	Kolejnym celem jest przekazanie wiedzy z zakresu historii badań metodą traseologiczną oraz przybliżenie sylwetek głównych naukowców, którzy przyczynili się do rozwoju dziedziny.
C3	Ostatnim celem jest wykształcenie u studentów umiejętności podstawowej obsługi mikroskopu, umiejętności rozpoznawania śladów użytkowych obserwowalnych na powierzchni badanych przedmiotów, jak i sposobów opracowywania i publikacji wyników przeprowadzonych analiz.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	zna historię badań i problematykę wykształcenia się metody traseologicznej.	ARL_K1_W01, ARL_K1_W04	Projekt
W2	potrafi wskazać i krótko scharakteryzować najważniejszych naukowców zajmujących się badaniami traseologicznymi.	ARL_K1_W02, ARL_K1_W03, ARL_K1_W04	Projekt
Umiejętności - Student/ka:			
U1	posiada umiejętność samodzielnej obsługi mikroskopu w zakresie jego podstawowych funkcji.	ARL_K1_U01, ARL_K1_U02	Zaliczenie praktyczne (analiza wykonawstwa)
U2	zna i potrafi rozpoznawać ślady obserwowalne na powierzchni badanych przedmiotów.	ARL_K1_U01, ARL_K1_U02, ARL_K1_U04	Zaliczenie praktyczne (analiza wykonawstwa)
U3	zna wytyczne dotyczące opracowywania i publikacji wyników przeprowadzonych analiz.	ARL_K1_U02, ARL_K1_U03, ARL_K1_U04	Projekt

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Historia badań metodą traseologiczną (wykształcenie się metody, sylwetki najważniejszych badaczy).	W1, W2	Konwersatorium
2.	Podstawy metodyki badawczej analiz mikroskopowych.	U1, U3	Konwersatorium
3.	Archeologia eksperymentalna a analizy funkcjonalne.	W2, U2	Konwersatorium
4.	Analizy traseologiczne przedmiotów z kości i poroża.	U1, U2, U3	Konwersatorium
5.	Analizy traseologiczne przedmiotów kamiennych - krzemień, kwarc, obsydian itp.	U1, U2, U3	Konwersatorium
6.	Analizy traseologiczne fragmentów ceramiki, muszli, przedmiotów wykonanych z metalu itp.	U1, U2, U3	Konwersatorium

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Konwersatorium	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Wykład konwersatoryjny, Dyskusja, Metoda ćwiczeniowa, Metoda laboratoryjna, Pokaz i obserwacja

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Konwersatorium	bardzo dobry (bdb; 5,0): Przygotowanie projektu oraz zaliczenie egzaminu praktycznego. Przygotowywany projekt będzie miał na celu weryfikację umiejętności studenta z zakresu planowania analiz mikroskopowych oraz eksperymentu naukowego. W skład projektu wchodzić będzie określenie głównego celu podejmowanych badań, wskazanie pytań i problemów badawczych, wskazanie wykorzystywanych metod, przeprowadzenie kwerendy źródłowej, sporządzenie planu badawczego, wskazanie sposobu opracowywania wyników. Projekt przygotować należy w formie prezentacji multimedialnej wraz z jego przedstawieniem podczas zajęć. Egzamin praktyczny ma za zadanie zweryfikować umiejętności studenta z zakresu obsługi mikroskopu oraz prawidłowego rozpoznawania śladów użytkowych na powierzchni artefaktów. Student otrzyma dwa przedmioty (wykonane z różnych surowców) w celu przeprowadzenia analizy traseologicznej. Aby otrzymać ocenę bardzo dobrą z egzaminu praktycznego, należy w stopniu bardzo dobrym opanować podstawy posługiwania się mikroskopem oraz prawidłowo zweryfikować ślady użytkowe na obu przedmiotach; Ocena końcowa jest średnią ważoną oceny z projektu (waga 1) i egzaminu praktycznego (waga 3). dobry plus (+db; 4,5): Przygotowanie projektu oraz zaliczenie egzaminu praktycznego. Przygotowywany projekt będzie miał na celu weryfikację umiejętności studenta z zakresu planowania analiz mikroskopowych oraz eksperymentu naukowego. W skład projektu wchodzić będzie określenie głównego celu podejmowanych badań, wskazanie pytań i problemów badawczych, wskazanie wykorzystywanych metod, przeprowadzenie kwerendy źródłowej, sporządzenie planu badawczego, wskazanie sposobu opracowywania wyników. Projekt przygotować należy w formie prezentacji multimedialnej wraz z jego przedstawieniem podczas zajęć. Egzamin praktyczny ma za zadanie zweryfikować umiejętności studenta z zakresu obsługi mikroskopu oraz prawidłowego rozpoznawania śladów użytkowych na powierzchni artefaktów. Student otrzyma dwa przedmioty (wykonane z różnych surowców) w celu przeprowadzenia analizy traseologicznej. Aby otrzymać ocenę dobrą plus z egzaminu praktycznego, należy w stopniu dobrym opanować podstawy posługiwania się mikroskopem oraz prawidłowo zweryfikować większość śladów użytkowych na obu przedmiotach; Ocena końcowa jest średnią ważoną oceny z projektu (waga 1) i egzaminu praktycznego (waga 3). dobry (db; 4,0): Przygotowanie projektu oraz zaliczenie egzaminu praktycznego. Przygotowywany projekt będzie miał na celu weryfikację umiejętności studenta z zakresu planowania analiz mikroskopowych oraz eksperymentu naukowego. W skład projektu wchodzić będzie określenie głównego celu podejmowanych badań, wskazanie pytań i problemów badawczych, wskazanie wykorzystywanych metod, przeprowadzenie kwerendy źródłowej, sporządzenie planu badawczego, wskazanie sposobu opracowywania wyników. Projekt przygotować należy w formie prezentacji multimedialnej wraz z jego przedstawieniem podczas zajęć. Egzamin praktyczny ma za zadanie zweryfikować umiejętności studenta z zakresu obsługi mikroskopu oraz prawidłowego rozpoznawania śladów użytkowych na powierzchni artefaktów. Student otrzyma dwa przedmioty (wykonane z różnych surowców) w celu przeprowadzenia analizy traseologicznej. Aby otrzymać ocenę dobrą z egzaminu praktycznego, należy w stopniu dobrym lub poprawnym opanować podstawy posługiwania się mikroskopem oraz prawidłowo zweryfikować część śladów użytkowych na obu przedmiotach; Ocena końcowa jest średnią ważoną oceny z projektu (waga 1) i egzaminu praktycznego (waga 3). dostateczny plus (+dst; 3,5): Przygotowanie projektu oraz zaliczenie egzaminu praktycznego. Przygotowywany projekt będzie miał na celu weryfikację umiejętności studenta z zakresu planowania analiz mikroskopowych oraz eksperymentu naukowego. W skład projektu wchodzić będzie określenie głównego celu podejmowanych badań, wskazanie pytań i problemów badawczych, wskazanie wykorzystywanych metod, przeprowadzenie kwerendy źródłowej, sporządzenie planu badawczego, wskazanie sposobu opracowywania wyników. Projekt przygotować należy w formie prezentacji multimedialnej wraz z jego przedstawieniem podczas zajęć. Egzamin praktyczny ma za zadanie zweryfikować umiejętności studenta z zakresu obsługi mikroskopu oraz prawidłowego rozpoznawania śladów użytkowych na powierzchni artefaktów. Student otrzyma dwa przedmioty (wykonane z różnych surowców) w celu przeprowadzenia analizy traseologicznej. Aby otrzymać ocenę dostateczną plus z egzaminu praktycznego, należy w stopniu co najmniej poprawnym opanować podstawy posługiwania się mikroskopem oraz prawidłowo zweryfikować ślady użytkowe na jednym z przedmiotów; Ocena końcowa jest średnią ważoną oceny z projektu (waga 1) i egzaminu praktycznego (waga 3). dostateczny (dst; 3,0): Przygotowanie projektu oraz zaliczenie egzaminu praktycznego. Przygotowywany projekt będzie miał na celu weryfikację umiejętności studenta z zakresu planowania analiz mikroskopowych oraz eksperymentu naukowego. W skład projektu wchodzić będzie określenie głównego celu podejmowanych badań, wskazanie pytań i problemów badawczych, wskazanie wykorzystywanych metod, przeprowadzenie kwerendy źródłowej, sporządzenie planu badawczego, wskazanie sposobu opracowywania wyników. Projekt przygotować należy w formie prezentacji multimedialnej wraz z jego przedstawieniem podczas zajęć. Egzamin praktyczny ma za zadanie zweryfikować umiejętności studenta z zakresu obsługi mikroskopu oraz prawidłowego rozpoznawania śladów użytkowych na powierzchni artefaktów. Student otrzyma dwa przedmioty (wykonane z różnych surowców) w celu przeprowadzenia analizy traseologicznej. Aby otrzymać ocenę dostateczną z egzaminu praktycznego, należy w stopniu co najmniej poprawnym opanować podstawy posługiwania się mikroskopem oraz poprawnie zweryfikować większość śladów użytkowych na jednym z przedmiotów; Ocena końcowa jest średnią ważoną oceny z projektu (waga 1) i egzaminu praktycznego (waga 3). niedostateczny (ndst; 2,0): Nieprzygotowanie projektu (lub przygotowanie go w sposób niespełniający ww. kryteriów) lub niezaliczenie egzaminu praktycznego.

Literatura

Obowiązkowa

1. Korobkova G. F., 1999, Narzędzia w pradziejach. Podstawy badania funkcji metodą traseologiczną, Toruń
2. Małecka-Kukawka J., 2012, Traseologia – badanie mikrośladów [w:] Przeszłość społeczna. Próba konceptualizacji, Tabaczyński S., A. Marciniak, D. Cyngot i A. Zalewska (red.), s. 464-471, Poznań
3. Małecka-Kukawka J., 2005, Z historii badań traseologicznych w polskiej archeologii epoki kamienia, Folia Praehistorica Posnaniensia t. XIII/XIV, s. 59-70

Dodatkowa

1. Marreiros J.M., Gibaja Bao J.F., Bicho N.F., 2015. Use-Wear and Residue Analysis in Archaeology, New York, Springer International Publishing
2. Beyries S., Hamon C., Maigrot Y., 2021, BEYOND USE-WEAR TRACES - Going from tools to people by means of, Leiden
3. Coles J.M., 1973, Archaeology by experiment, London
4. Legrand A., Sidéra I., 2007, Methods, means, and results when studying European bone industries. Bones as Tools: Current Methods and Interpretations in Worked Bone Studies. British Archaeological Reports International Series 1622, s. 2007–2067
5. Osipowicz G., 2005, Metody rozmiękczenia kości i poroża w epoce kamienia w świetle doświadczeń archeologicznych oraz analiz traseologicznych, Toruń
6. Stelmasiak M., 2017, Weryfikacja śladów użytkowania kościanych szydeł i stilusów: studium eksperymentalne. Folia Praehistorica Posnaniensia 22, s. 287–303
7. Semenov S.A., 1976, Prehistoric technology: an experimental study of the oldest tools and artefacts from traces of manufacture and wear, Bradford
8. Gates St-Pierre C., Walker R.B., 2007, Bones as Tools: Current Methods and Interpretations in Worked Bone Studies, Oxford

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Konwersatorium	15
Przygotowanie do zajęć	10
Przygotowanie projektu	5
Przygotowanie do egzaminu	15
Inne	10
Przygotowanie prezentacji multimedialnej	5
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 60
Liczba punktów ECTS	ECTS 2

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
ARL_K1_U01	Absolwent/ka potrafi wyszukiwać, rozpoznawać, gromadzić, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować źródła z wykorzystaniem metod stosowanych w archeologii; przeprowadzić ich krytyczną analizę i interpretację w celu określenia ich znaczeń, kontekstu społecznego i miejsca w procesie historyczno-kulturowym
ARL_K1_U02	Absolwent/ka potrafi zastosować i rozwijać umiejętności badawcze w zakresie: a) formułowania problemów badawczych, b) przeprowadzenia ich analizy poprzez dobór metod i narzędzi badawczych w celu c) rozwiązywania problemów badawczych, a następnie d) opracowania i prezentacji ich wyników; samodzielnie, kierując się wskazówkami opiekuna naukowego
ARL_K1_U03	Absolwent/ka potrafi posługiwać się podstawowymi ujęciami teoretycznymi, paradygmatami badawczymi i pojęciami z zakresu archeologii
ARL_K1_U04	Absolwent/ka potrafi merytorycznie argumentować z wykorzystaniem poglądów innych autorów oraz formułować wnioski i opinie o źródłach archeologicznych z różnych okresów i wybranych regionów, na podstawie wiedzy naukowej i doświadczenia oraz umiejętnie przygotowywać opracowania w różnych formach
ARL_K1_W01	Absolwent/ka zna i rozumie miejsce i znaczenie archeologii w systemie nauk (zwłaszcza nauk humanistycznych) oraz jej specyfikę przedmiotową i metodologiczną; powiązania archeologii z innymi dyscyplinami z obszaru nauk humanistycznych, ścisłych, przyrodniczych i społecznych
ARL_K1_W02	Absolwent/ka zna i rozumie terminologię, teorie, metodologię i metody z zakresu archeologii
ARL_K1_W03	Absolwent/ka zna i rozumie problematykę z zakresu szczegółowej wiedzy dotyczącej archeologii pradziejowej, średniowiecznej i historycznej lub orientalnej i antycznej; główne kierunki rozwoju i najważniejsze nowe osiągnięcia w zakresie archeologii
ARL_K1_W04	Absolwent/ka zna i rozumie metody w zakresie gromadzenia, zarządzania i przetwarzania archeologicznych zasobów źródłowych oraz analizy i interpretacji tych zasobów, specyficznych dla rozmaitych tradycji, teorii lub szkół badawczych archeologii (prahistorii)